

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
korraldus
algtekst
22.02.2024
RT III, 27.02.2024, 4

Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020. a korralduse nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ muutmine

Vastu võetud 22.02.2024 nr 50

Korraldus kehtestatakse 14.03.–30.06.2015 kehtinud veeseaduse redaktsiooni § 22⁷ lõike 8 alusel ning kooskõlas ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 25 lõikega 1.

Asjaolud ja menetluskäik

1. Saare Wind Energy OÜ (registrikood 12747106, asukoht Saare maakond, Saaremaa vald, Kuressaare linn, Tallinna tn 1, 93819; edaspidi *SWE*) esitas 7. aprillil 2015. a Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (edaspidi *MKM*) hoonestusloa taotluse koos ekspertarvamusega avaliku veekogu koormamiseks meretuulepargiga Saaremaa läänerannikul (edaspidi *HL algatamise taotlus*). HL algatamise taotluse kohaselt kavandatakse 100 tuulikuga meretuuleparki koguvõimsusega 600 MW, üksiku avamere tuuliku võimsusega 6 MW. Eeldatav tuuliku torni kõrgus on 102 m ning ehitise maksimaalne kõrgus on kuni 180 m merepinnast. Planeeritava meretuulepargi suurus on taotluses esitatud koordinaatidest tulenevalt 166,5 km² (edaspidi *hoonestusloa ala*) ja aastaseks elektritoodanguks on kavandatud 2800 GWh.

2. Tulenevalt ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse 01.07.–31.08.2015 redaktsiooni (edaspidi *EhSRS²⁰¹⁵*) § 25 lõike 1 lausest 1 menetletakse enne 1. juulit 2015. a esitatud hoonestusloa taotlus lõpuni taotluse esitamise ajal kehtinud õigusaktide kohaselt. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse 01.09.2015–15.06.2016 redaktsiooni § 25 lõike 2 alusel andis MKM 30. septembril 2015. a HL algatamise taotluse menetlemise üle Tehnilise Järelevalve Ametile (alates 01.01.2019 Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet; edaspidi *TTJA*). HL algatamise taotluse esitamise hetkel kehtinud veeseaduse 14.03.–30.06.2015 redaktsiooni (edaspidi *VeeS^{2015A}*) § 22⁷ lõike 1 kohaselt otsustab hoonestusloa algatamise Vabariigi Valitsus, välja arvatud sama paragrahvi lõikes 1¹ sätestatud juhul (kui hoonestusloa taotletakse avaliku veekogu ala koormamiseks supelranda teenindava kaldaga püsivalt ühendamata kuni 60 m² ehitisealuse pinnaga spordi- või puhkerajatisega, siis otsustab hoonestusloa menetluse algatamise majandus- ja kommunikatsiooniminister).

3. Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020. a korraldusega nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ (edaspidi *VV korraldus*) algatati hoonestusloa menetlus SWE esitatud HL algatamise taotluse alusel. Sama korraldusega algatati avalikku veekogusse meretuulepargi rajamiseks keskkonnamõju hindamine (edaspidi *KMH*), mille käigus tuleb välja selgitada tuuleelektrijaama püstitamise, käitamise ja kasutusest eemaldamisega kaasnevad mõjud ja analüüsida neid ning teha asjakohased uuringud meretuulepargiga koormatava mereala suhtes tervikuna. VV korraldusega määrati koormatavale merealale tehtavate uuringute nimekiri ja uuringud kohustati tegema viie aasta jooksul KMH programmi heakskiitmisest arvates.

4. Keskkonnaministeeriumi (edaspidi *KeM*) 18. oktoobri 2021. a kirjaga nr 7-12/20/2555-35 kiideti heaks SWE meretuulepargi KMH programm. KMH programmi järgi on kavandatavaks tegevuseks maksimaalselt kuni 100 tuulikuga meretuulepargi võimsusega kuni 1400 MW püstitamine ning ülekandesüsteemi kuni liitumiseni üldise elektrisüsteemiga (põhivõrguga) rajamine. Tuuliku rootori diameeter on eeldatavalt 250–280 m, mis tingib tuuliku maksimaalse kõrguse kuni 310 m.

5. SWE esitas 7. oktoobril 2022. a hoonestusloa alal ja seda ümbritseval alal tehtud uuringute tulemustest lähtuvalt taotluse hoonestusloa ala korrigeerimiseks ja laiendamiseks summaarse kogupindalaga kuni 197,5 km², s.o suurenemine maksimaalselt ca 18,6% ulatuses (edaspidi *taotlus*). Samuti tegi SWE ettepaneku kuni taotluse kohta otsuse tegemiseni mitte algatada taotletava ala ning sellega 3 km ulatuses piirneva puhverala suhtes hoonestusloa menetlusi teiste TTJA-le esitatud ja esitatavate taotluste alusel. TTJA palus SWE-l 18. oktoobri 2022. a e-kirjaga taotlust täiendada ja esitada geoloogiline merepõhja uuring koos geofüüsikalise uuringuga ning kalastiku ja linnustiku uuringud, millele taotluses viidatud on.

5.1. Taotluse kohaselt asub laiendatav ala Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a korraldusega nr 146 kehtestatud Eesti mereala planeeringus tuuleenergeetika arendamiseks sobivaks määratletud alal. Tehtud on kohapõhised geoloogilised, kalastiku ja linnustiku uuringud. Hoonestusala laiendus ja korrektsioon tuleneb taotluse kohaselt objektiivsetest ehitustehnilistest asjaoludest, mille mitteametamine muudaks meretuulepargi realiseeritavuse ebatõenäoliseks ega aitaks kaasa Eesti energeetikas väga teravaks muutunud probleemide (varustuskindlus, mõistlik hinnatase, keskkonna- ja kliimasõbralikkus) lahendamisele.

5.2. Taotluse kohaselt on hoonestusloa ala korrigeerimine loode suunas kooskõlas põhimõttega vältida võimalikku negatiivset mõju kalastikule ning linnustikule, mis oleks eeldatavasti suurem kui hoonestusloa ala korrigeerida näiteks põhja või kirde suunas. Taotluses on välja toodud, et enimkasutatavat merepõhja rammitavat vaivundamenti (*monopile*) ei saa meretuulepargis lubjakivi kõvaduse tõttu kasutada. Seega on peamisteks valikuteks puurimisega merepõhja paigaldatavad vaivundamendid (*drilled monopole*) või gravitatsioonilised vundamendid (*gravity foundation*). Puurimisega paigaldatavate vaivundamentide puhul on lubjakivi pealmise kihi sügavus merepinnalt olulisim parameeter vundamenti mõõtmete ja reaalse kasutatavuse seisukohalt. Merepõhja geoloogilise ehituse uuringu põhjal on järeldatud, et kuivõrd piirkonnad lubjakivi pealiskihiga sügavamal kui 40 m on tehnilise lahenduse ja keskkonnamõju tõttu praktiliselt mittesobivad ning algsest VV korraldusega määratletud hoonestusalast 25,8 km² on lubjakivi lasuvussügavus suurem kui 40 m, ei ole seal eeldatavasti tuulikute paigaldamine mõistlik. Taotlusega taotletavast 197,5 km² suurusest alast on 34,4 km² ebasobiv. Gravitatsiooniliste vundamentide puhul tuleb lubjakivil lasuv pealispinnas eemaldada ja asendada kruusapadjaga. Mida paksem on pehmete setete kiht, seda suurem on keskkonnamõju. Taotluses on eeldatud, et üle 4 m paksuste lubjakivil lasuvate setete asukohti tuleb tehnilist lahendust ja keskkonnamõju arvestades pidada praktiliselt mittesobivaks. Algsest VV korraldusega määratletud hoonestusloa alast umbes 55,9 km² ning taotlusega taotletavast alast 64,7 km² on seetõttu tuulikute sel viisil rajamiseks ebasobiv. Hoonestusloa ala tuleb korrigeerida, et tagada meretuulepargi realiseerimiseks vältimatult vajalik koguvõimsus.

5.3. Lisaks on taotluses välja toodud, et Saaremaa läänerrannikul paikneval meretuuleenergeetika arendamise alal peab esimene meretuulepark olema piisavalt suur, et ülekandesüsteemi rajamine oleks arukas. SWE leiab, et meretuuleparki ei ole võimalik seetõttu rajada oluliselt väiksemana kui kavandatud 1400 MW ning hoonestusloa ala on vajalik laiendada kõige realistlikumas suunas loodesse. Hoonestusloa lõplikul väljastamisel võib välja arvata piirkonnad (nn orud merepõhjas), kuhu tuulikuid ehitustehnilistel põhjustel eeldatavasti ei paigaldata.

5.4. Taotlusekohase laiendatud ala koordinaadid on (L-Est97):

Nurgapunkti nr

- | | |
|-----------------------------|-------------------------|
| 1) X ₁ : 6456675 | Y ₁ : 349600 |
| 2) X ₂ : 6456650 | Y ₂ : 353000 |
| 3) X ₃ : 6453650 | Y ₃ : 358325 |
| 4) X ₄ : 6450650 | Y ₄ : 362100 |
| 5) X ₅ : 6450650 | Y ₅ : 368225 |
| 6) X ₆ : 6449000 | Y ₆ : 370125 |
| 7) X ₇ : 6445975 | Y ₇ : 372425 |
| 8) X ₈ : 6442800 | Y ₈ : 373125 |
| 9) X ₉ : 6442825 | Y ₉ : 353025 |

6. VeeS^{2015A} § 22⁷ lõike 8 kohaselt võib Vabariigi Valitsus hoonestusloa taotleja põhjendatud taotlusel muuta hoonestusloa algatamisel määratud tingimusi ning taotlust menetleb ja ettepaneku tingimuste muutmiseks teeb hoonestusloa menetleja. Praegusel juhul on taotluse menetlejaks TTJA.

Asjaomaste asutuste seisukohad hoonestusloa ala laiendamise taotluse kohta

7. TTJA saatis 16. detsembri 2022. a kirjaga nr 16-7/20-06558-047 SWE 7. oktoobril 2022. a esitatud hoonestusloa ala laiendamise taotluse asjakohastele asutustele seisukoha võtmiseks ning küsis, kas ja millistel tingimustel on hoonestusloa ala laiendamine võimalik. Seisukohta küsiti Eesti Keskkonnaühenduste Kojalt, Terviseametilt, Keskkonnaametilt, Kaitseministeeriumilt, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt, Rahandusministeeriumilt, Muinsuskaitseametilt, Liivi Lahe Kalanduskogult, Pärnu Linnavalitsuselt, Transpordiametilt, Maaeluministeeriumilt, Keskkonnaministeeriumilt, Politsei- ja Piirivalveametilt, Siseministeeriumilt, Päästeametilt, Kihnu Vallavalitsuselt, Lääneranna Vallavalitsuselt, Häädemeeste Vallavalitsuselt, Saarde Vallavalitsuselt, Keskkonnaagentuurilt ning Põllumajandus- ja Toiduametilt.

7.1. Lääneranna Vallavalitsus (21.12.2022 kiri nr 2022/8-3/2359-2), Terviseamet (22.12.2022 kiri nr 9.3-1/22/9850-2), Päästeameti Lääne päästekeskus (27.12.2022 kiri nr 7.2-3.4/8040-2), Pärnu Linnavalitsus (06.01.2023 kiri nr 8-5/4841-4), Keskkonnaamet (09.01.2023 kiri nr 6-2/22/24667-2) ja Keskkonnaagentuur (12.01.2023 kiri nr 6-6/22/2179-2) oma vastuskirjades hoonestusloa ala laiendamise kohta ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitanud. Transpordiamet selgitas 9. jaanuari 2023. a kirjas nr 7.2-4/22/28549-2, et ei esita veeliikluse ohutuse seisukohast vastuväiteid hoonestusloa ala laiendamisele loode suunas, kuid tõi välja, et võib-olla on vajalik kõnealuse ala kitsendamine edelaküljest, kui veeliikluse analüüsi tulemusena selgub, et laevaliiklusele on vaja alles jääva koridori laiuselt rohkem ruumi.

7.2. Rahandusministeerium (edaspidi *RaM*) palus 9. jaanuari 2023. a kirjas nr 15-1/9925-2 SWE-l esitada uuringud, millest tulenevalt on esitatud ala laiendamise taotlus, ning teavitas, et arvamus hoonestusloa laiendamise taotluse kohta antakse peale nimetatud uuringutega tutvumist. Lisaks märkis RaM, et vastavalt Maa-ameti avalike veekogude hoonestuslubade kaardirakenduse andmetele on SWE hoonestusloa ala laiendatud alale oma hoonestusloa taotlused esitanud ka teised arendajad. SWE hoonestusloa ala suurendamisel tuleb tagada olukord, kus arendajaid koheldakse võrdselt. TTJA edastas RaM-ile 9. jaanuari 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-058 SWE poolt 24. oktoobril 2022. a esitatud geoloogilise merepõhja uuringu, kalastiku uuringu ja linnustiku uuringu.

7.2.1. RaM tõi oma 19. jaanuari 2023. a vastuskirjas nr 15-1/9925-4 välja, et kalastiku ja linnustiku uuringud toetavad hoonestusala laiendamist. Samas ei nähtu uuringutest, et esialgsel taotletaval hoonestusloa alal oleks kavandatud tegevus takistatud. Geoloogilisest merepõhja uuringust ja SWE taotlusest nähtub, et tulenevalt geoloogiast ja ehitustehnilistest tingimustest eeldatakse, et osa alast ei sobi puurimisega paigaldatavatele vaivundamentidele ja/või gravitatsioonivundamentidele. Esitatud materjalidest saab järeldada, et SWE poolt soovitud tuulikute arvu, paigutuse ja võimsusega 1400 MW meretuuleparki soovitud tehnoloogiaga rajada ei saa. Võttes arvesse, et VV korraldusega kavandati 100 tuulikuga meretuuleparki koguvõimsusega 600 MW, siis tuulikute arvu vähenemist kompenseerivad oluliselt suurema võimsusega tuulikud kui algselt 2015. aastal esitatud taotluses toodud. Samuti on võimalik merepõhja geoloogiast tulenevat takistust tuulikute vundamentide rajamiseks lahendada tuulikute paigutuse või vundamentide alternatiividega, arvestades sh ka näiteks rajamise etapiviisilisust või innovatiivseid lahendusi ujuvundamentide näol. Seega ei ole RaM-i hinnangul põhjendatud hoonestusala laiendamine lähtuvalt merealal tehtud geoloogilisest merepõhja uuringust, kalastiku uuringust ega linnustiku uuringust.

7.3. Maaeluministeerium tõi 9. jaanuari 2023. a kirjas nr 6.2-15/815-3 välja, et SWE poolt taotletav meretuulepargi ala kattub kutselise kalapüügi aladega, mis asuvad Läänemeres Rahvusvahelise Mereuuringute Nõukogu (ICES) alarajoonis 28-2 ja jäävad väikestesse püügiruumidesse 355, 340, 356 ja 341. Kuna hoonestusloa ala laiendamine võib oluliselt mõjutada traalpüüki neil aladel, siis peetakse oluliseks kaasata menetlusprotsessi ka kalanduspiirkonna algatusrühma MTÜ Saarte Kalandus ja Eesti Kalurite Liitu. Lisaks andis Maaeluministeerium teada, et kuivõrd ei ole veel taotluses nimetatud uuringutega saanud tutvuda, ei võeta seisukohta ainult taotluses välja toodud lõigete alusel. TTJA edastas 9. jaanuaril 2023. a Maaeluministeeriumile SWE poolt 24. oktoobril 2022. a esitatud geoloogilise merepõhja uuringu, kalastiku uuringu ja linnustiku uuringu. Maaeluministeerium kinnitas 8. veebruaril 2023. a täiendavalt e-kirja teel, et on materjaliga tutvunud ning selles etapis rohkem küsimusi tal ei ole.

7.3.1. TTJA edastas 10. jaanuaril 2023. a MTÜ-le Saarte Kalandus ja MTÜ-le Eesti Kalurite Liit hoonestusloa ala laiendamise taotluse arvamusel andmiseks. Määratud tähtajaks arvamust ei esitatud.

7.4. Siseministeerium andis 12. jaanuari 2023. a e-kirjas teada, et kui SWE soovib ala laiendada ja on selle raames teinud vajalikud mõjuhinnangud (ennekõike mõju ESTER raadiosidele), siis ei tohiks nende vaatest eraldi takistusi olla. Küll soovib Siseministeerium jätkuvalt, et hoonestusloa taotlemise käigus oleks kirjeldatud nägemus ja plaan, kuidas tagatakse mereohutus ja võimaliku reostuse vältimine tuulegeneraatori masti purunemise või kinnitustest lahti tulemise korral.

7.5. MKM on 18. jaanuari 2023. a kirjas nr 1.10-17/2022/7681-2 seisukohal, et ala laiendamise aluseks peab olema tõendatud materjal. See tähendab, et on tehtud vastav uuring või keskkonnamõju hindamine, mille analüüsi põhjal saab teha järeldused, et kogu praegu SWE menetlusega hõlmatud alale ei ole võimalik meretuuleparki rajada.

7.5.1. TTJA edastas 18. jaanuaril 2023. a MKM-ile SWE poolt 24. oktoobril 2022. a esitatud geoloogilise merepõhja uuringu, kalastiku uuringu ja linnustiku uuringu.

7.5.2. MKM tõi 10. veebruari 2023. a vastuskirjas nr 1.10-17/2022/7681-4 välja, et esialgsel taotletaval hoonestusloa alal ei ole kavandatud meretuulepargi rajamine takistatud. Ühestki analüüsist ei ilmne, et sellel hoonestusalal oleks meretuulepargi rajamine välistatud või ei ole soovitatav. Geoloogiline merepõhja analüüs sedastab, et ujuva poiga tehtud uuring ei ole täielik ja suurimaid kattuvaid liivalaike ei saanud üksikasjalikult kaardistada. Esitatud on kaudne hinnang, et nn pimedate laikude vahel on muda ning kõiki objekte ei suudetud tuvastada. Geoloogiline merepõhja uuring annab peamised andmed merepõhja kohta, kuid selles ei jõuta järeldusele, et sellele alale ei ole võimalik sobiva tehnoloogiaga tuulikuid püstitada. Geoloogiast tulenevat takistust meretuulikute vundamentide rajamiseks saab lahendada nende paigutuse või vundamentide tüüpide alternatiividega, arvestades sealhulgas näiteks rajamise etapiviisilisust või innovatiivseid lahendusi ujuvundamentide näol. MKM-i hinnangul ei ole SWE 7. oktoobril 2022. a esitatud taotluses märgitud hoonestusloa ala laiendamine põhjendatud.

7.6. Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Muinsuskaitseamet, Liivi Lahe Kalanduskogu, Keskkonnaministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Kihnu Vallavalitsus, Hädameeste Vallavalitsus, Saarde Vallavalitsus ega Põllumajandus- ja Toiduamet määratud tähtajaks oma seisukohta ei esitanud. Vees^{2015A} § 22⁷ lõike 2 kohaselt, kui arvamus avaldaja nimetatud tähtaja jooksul oma arvamust ei esita, loetakse, et tal puuduvad hoonestusloa

taotlusele vastuväidet. Seega saab SWE hoonestusloa ala laiendamise taotluse lahendada ilma eelmainitud asutuste arvamusega.

8. TTJA edastas 13. veebruari 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-068 asjaomaste asutuste seisukohad SWE-le arvamuse avaldamiseks.

8.1. SWE andis 16. veebruari 2023. a e-kirjaga teada, et uuringutulemustest lähtuvalt ei nõustuta RaM-i ja MKM-i seisukohtadega ning et viidatud asutused on hoonestusloa ala laiendamise taotluse juurde kuuluvate uuringute tulemusi ja/või meretuulepargi ehitamise spetsiifikat mõistnud ebatäpselt. Eeltoodust lähtuvalt taotleti TTJA määratud vastamise tähtaja pikendamist kuni 9. märtsini 2023. a, kuna kõik RaM-i ja MKM-i püstitatud küsimused on võimalik lahendada täiendavate selgitustega. SWE hinnangul on kõik alused laiendustaotluse rahuldamiseks olemas ning see on vältimatult vajalik meretuulepargi realiseerumiseks.

9. Lähtudes asjaomaste asutuste poolt taotluse kohta esitatud seisukohtadest ning võttes arvesse SWE ja asjaomaste asutuste esindajate vahel 23. veebruaril 2023. a toimunud kohtumisel arutatut, esitas SWE 31. märtsi 2023. a e-kirjaga Pondera Consult (<https://ponderaconsult.com/en/>) poolt 31. märtsil 2023. a koostatud ekspertarvamuse nr 721034 „Expert opinion expansion SWE offshore windfarm“ (edaspidi *Pondera analüüs*) hoonestusloa ala laiendamise taotluse juurde. Pondera analüüsis on välja toodud, et praegusel hoonestusloa alal ei ole vaivundamentidele ehitamine teostatav, sest lubjakivi on kaetud settekihtidega suurtes täidetud orgudes, mis toob kaasa kõrge riski puurimisel, suure keskkonnamõju ja kulu. Projekti majanduslikult efektiivsuse muutmiseks ja negatiivsete keskkonnamõjude minimeerimiseks soovib Pondera analüüsi koostaja hoonestusala laiendada, et vältida kõrge riskiga kohti ja vähendada võrguga liitumise kulud MW kohta. Samas e-kirjas teatas SWE, et on valmis hoonestusloa lõplikul väljastamisel loobuma meretuulikute paigaldamiseks mittesobivate alade taotlemisest.

9.1. TTJA edastas 4. aprilli 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-074 RaM-ile ja MKM-ile SWE poolt 31. märtsil 2023. a esitatud Pondera analüüsi. Lisaks palus TTJA 12. aprilli 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-075 KeM-ilt seisukohta, kas olemasolevale hoonestusloa alale, kus on kohati sügavad setetega täitunud orud, võib meretuulikute rajamine kaasa tuua ebamõistlikult suure keskkonnamõju, mistõttu on ilmingimata vajalik hoonestusloa ala laiendamine.

9.2. MKM tõi 16. aprilli 2023. a kirjas nr 1.10-17/2023/1899-2 välja, et esitatud Pondera analüüsist nähtub, et neile aladele, mille puhul on esile toodud pinnase konditsiooni ebasobivus, on siiski võimalik tuulikuid püstitada. Pondera analüüsis on välja toodud, et gravitatsioonvundamendi rajamine põhjustaks suurt setete liikumist ning võimalik, et seeläbi ka olulist keskkonnamõju. Samuti tooks see kaasa ebamõistlikult suure vundamendi vajaduse. Küll aga ei kirjelda SWE vaivundamendi paigaldamise konkreetseid keskkonnamõjusid. Pondera analüüsis mainitakse keskkonna kohta vaid, et osa pinnasest on vajalik eemaldada ja kuna ei ole tehtud keskkonnamõjude hindamise analüüsi, siis ei saa ka praegu hinnata võimalike leevendusmeetmete rakendamist reaalsele keskkonnamõjudele. Seega vaivundamendi kohta nähtub ainult, et tegemist oleks kuluka lahendusega, mis suure tõenäosusega mõjutab projekti kulutõhusust negatiivselt, kuid on ebaselge, millisel määral. Tuginedes SWE esitatud Pondera analüüsile, on MKM seisukohal, et SWE 7. oktoobril 2022. a esitatud taotluses märgitud hoonestusloa ala laiendamine ei ole põhjendatud.

9.3. RaM-i 18. aprilli 2023. a kirjas nr 15-7/2498-2 on välja toodud, et Pondera analüüsis on kokkuvõtvalt jõutud järeldusele, et taotletav hoonestusala laiendamine suurendab tuulepargi kulutõhusust ning aitab vältida ja leevendada vundamentide rajamisega kaasnevat ehitusaegset negatiivset keskkonnamõju. SWE hoonestusloa ala laiendamise taotluse kohane ala paikneb kogu ulatuses Eesti mereala planeeringus tuuleenergeetika arendamiseks sobivaks määratud alal. Lähtudes oma pädevusest leiab RaM, et taotlus on kooskõlas Eesti mereala planeeringuga.

9.4. KeM vastas 7. aprilli 2023. a e-kirjaga, et ametliku seisukohta ei esitata. Keskkonna vaatest ei ole KeM-i hinnangul oluline, milline arendaja kõrval oleval alal tuuleparke arendama hakkab, ning lõplikud vastused, mis mahus mingile alale tuulikuid rajada saab, peab andma KMH.

10. TTJA edastas 28. aprilli 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-079 SWE-le asjaomaste asutuste täiendavate arvamused seisukoha andmiseks tähtajaga 12. mai 2023. a. TTJA selgitas, et KeM-i poolt 18. oktoobri 2021. a kirjaga nr 7-12/20/2555-35 kinnitatud KMH programmis on esitatud kaks alternatiivi: 1. põhialternatiiv, milleks on hoonestusloa taotlusega algatatud maksimaalselt kavandatav tegevus ehk 100 tuulikuga ja 600 MW koguvõimsusega meretuulepark; 2. põhialternatiiv, milleks on SWE hoonestusloa taotluse ala ümbristev ulatuslikum ala ca33% ulatuses ehk 100 tuulikuga ja 1400 MW koguvõimsusega meretuulepark. TTJA väljendas arusaamatust, miks SWE on jätnud kõrvale 1. põhialternatiivi, ning leidis, et lähtuda tuleb eelkõige VV korraldusest hoonestusloa ja KMH menetluse algatamiseks. Lisaks palus TTJA SWE-lt infot, kui palju ja millise võimsusega tuulikuid mahub algatatud alale praeguste teadmiste juures.

11. SWE pikendas 9. mail 2023. a TTJA 28. aprilli 2023. a kirjale nr 16-7/20-06558-079 vastamise tähtaega kuni 29. maini 2023. a ja andis tähtaegselt vastused MKM-i, RaM-i ja TTJA seisukohtadele ning palus taotluse koormatava ala laiendamiseks täies ulatuses rahuldada.

11.1. SWE märkis oma 29. mai 2023. a vastuskirjas, et RaM on loobunud enda 19. jaanuari 2023. a kirjas esitatud seisukohast, justkui ei oleks koormatava ala laiendamine tehtud uuringute põhjal põhjendatud. Enda 18. aprilli 2023. a kirjas ei ole RaM esile toonud ühtegi sisulist vastuväidet koormatava ala laiendamisele ja on seega aktsepteerinud Pondera analüüsi järeldusi. Seoses RaM-i menetluslike seisukohtadega taotlejate

võrdse kohtlemise kohta märgib SWE, et võrdselt on võimalik kohelda üksnes võrdses olukorras olevaid menetlusosalisi. SWE taotluse alusel on algatatud hoonestusloa menetlus, mis tagab SWE-le õigustatud ootuse menetluse läbiviimise ja mh **veeseaduse 01.07.–07.07.2015 redaktsiooni**(edaspidi *VeeS^{2015B}*) § 22⁹ lõike 3¹ rakendamise suhtes. Seejuures loob viidatud säte SWE-le sõnaselge õiguse taotleda hoonestusala laiendamist esitatud taotluste arvelt, mille suhtes menetlust algatatud ei ole – sätte sõnastus välistab koormatava ala laiendamise üksnes nendele aladele, mille suhtes on hoonestusloa menetlus algatatud. SWE hinnangul ei ole põhjust tõlgendada sätet erinevalt selle grammatilisest tähendusest. Koormatava ala nihutamise või suurendamise välistab ainult vaadeldaval alal teise hoonestusloa menetluse algatamine, mitte hoonestusloa taotluse esitamine. Hoonestusloa taotluse esitamine ei anna enne menetluse algatamist taotlejale mistahes õiguslikult kaitstavat positsiooni ega loo taotlejale mistahes õigustatud ootust taotluse menetlemise suhtes.

11.2. SWE ei nõustunud MKM-i väidetega ning tõi välja, et koormatava ala laiendamise menetluses on SWE esitanud TTJA-le asjatundja arvamuse. Pondera on ligi 20 aasta pikkuse kogemusega tunnustatud rahvusvaheline konsultatsioonibüroo, mis keskendub energiaprojektide arendamisele. Pondera analüüsis on esile toodud, et tuulikute püstitamine algele alale on SWE taotluses nimetatud ulatuses ebarealistlik. Mitte kusagil ei ole Pondera analüüsis väidetud, et tuulikuid oleks kindlasti võimalik või realistlik SWE poolt esile toodud ebasobivale alale püstitada. Selle asemel on Pondera analüüsis rõhutatud, et SWE poolt näidatud ebasobivatele aladele tuulikute püstitamine on võimatu või võimalik üksnes talumatult kõrge finantsinvesteeringu puhul. Seega nende alade kasutamine on faktiliselt võimatu tehnilistel ja/või majanduslikel põhjustel. SWE märgib ka, et koormatava ala laiendamise taotluse rahuldamise eelduseks ei saa igal juhul olla ebasobiva ala kasutamise tehniline võimatus. Arvestades tänapäevast teadus-tehnilist arengutaset, oleks tuulikuid põhimõtteliselt võimalik rajada ka äärmiselt ebasobivatele aladele, mistõttu tuulikute rajamise „võimatus“ ei saa olla asjakohane kriteerium. Praktikasse seab sellele piirid kasutatavate tehniliste lahenduste maksumus. Samamoodi oleks tehniliselt teoreetiliselt võimalik tuulikute rajamine nt lindude rändekoridoridesse selliselt, et lindude lähenemisel tuulikud peatuvad, kuid seda ei tehta sellise lahenduse ilmselgelt majandusliku ebamõistlikkuse tõttu. Samal põhjusel ei saa ka praegusel juhul nõuda SWE-lt, et ta tõendaks tuulikute rajamise tehnilise võimatuse. Teiseks rõhutab SWE, et Pondera analüüsis on esile toodud ebasobivale alale vaivundamentidega tuulikute paigaldamise ulatuslikum keskkonnamõju, mistõttu on MKM-i kriitika asjakohatu. Kui vundament rajatakse kohtadesse, kus on üle nelja meetri paksune katendi sete, on keskkonnamõju palju suurem (eriti gravitatsioonilise vundamendi puhul) võrreldes olukorraga, kus vundament rajatakse alale, kus see kiht on õhem või puudub sootuks. Seega on olemas keskkonnaga seotud põhjused, miks mitte kasutada kogu esialgset ala ja miks laiendada tuulepargi esialgset ala, et vältida suure keskkonnamõjuga alasid, ilma et peaks vähendama tuuleturbiinide arvu. Teine võimalus on panna puur vaiade alla ja tõmmata need puuri abil alla. See on aga keeruline ja kallis töömeetod. Kestades olev pinnas tuleb eemaldada ja see avaldab lisamõju keskkonnale. Sügavamates kohtades on suur kogus pinnast, mis tuleb eemaldada. Pehme pinnas võib kergesti kokku variseda, mistõttu on vaja pikki kallakuid (või sulundkonstruktsioone), ning keskkonnamõju on väga suur, kuna sete resuspendeerub ja hajub veesambas. Suuremate vaiade paigaldamise keskkonnamõju on samuti palju suurem ning veaalune müra, mis tekib suure läbimõõduga toruvaiade paigaldamisel, on märkimisväärne probleem kogu meretuuleenergeetika sektoris. SWE on Pondera analüüsi tulemusel esile toonud, et vaivundamentide kasutamine ebasobival alal ei ole majanduslikult realistlik alternatiiv. Kui tuleb paigaldada puuritavad vaiad (vaivundamendid ja/või vaiad), on soovitatav planeerida need ainult nendesse kohtadesse, kus pehmest settest katend on (väga) õhuke. Kui see ei ole võimalik, peab puur olema puurimiseks ja langetamiseks suures teraskestas, mis takistab puuraukude seinte kokkuvarisemist. Need kestad saab eemaldada alles pärast seda, kui vaiad on paigaldatud ja tsementeeritud. See tähendab, et on vaja palju kesti või tuleb kavandada integreeritud ja kulukat töömeetodit, mille korral paigaldatakse vaiad kohe pärast puurimist. Seega on mõlemad alternatiivid väga suure maksimusega. Vundamendi paigaldamine kohtadesse, kus on katend ja kus seda ei ole, tooks tõenäoliselt kaasa vajaduse kasutada kahte eripuuri komplekti, mis seaks ohtu projekti elluviidavuse. Samuti kirjutas MKM, et uuring ei anna alust järeleda, et sellel alal ei ole võimalik rajada sobiva tehnoloogiaga tuuleturbiine. Tegelikult tuvastati uuringus alad, kus vundamentide rajamine on kas võimatu või teostatav ainult vastuvõetamatute rahaliste investeeringute korral. Uuringu käigus tuvastati muu hulgas kaks suuremahulist paleokanalit, mis on lõikunud lubjakivisse ja jäätekkelisse moreeni. Need ei ole batümeetriliselt nähtavad, kuid seismitelise uuringute põhjal teame, et need on kuni 20 meetri sügavusel ja täidetud väga pehme peeneteralise settega. Selliste pinnasekihtide peale ei saa paigaldada gravitatsioonilist ega vaivundamenti. Selle argumendi kaalumiseks võiks kuni 20 meetri paksust väga pehme pinnase kihti pidada täiendavaks veesügavuseks. Vaivundamentide kaal ja suurus kasvavad oluliselt koos veesügavusega. Kui vesi on sügavam, suureneb paratamatult vaivundamendi läbimõõt, mis ei lisa mitte ainult kaalu, vaid ka projekti keerukust. Kus vähegi võimalik, tuleks tõsiselt logistilistel kaalutlustel jääda vaia ühe läbimõõdu juurde ja vältida olukorda, kus mõni või peaks olema palju suurem ja raskem. See teeb seadmete valiku palju tõhusamaks. SWE rõhutab, et olukorras, kus ka Pondera analüüsi nähtuvalt eeldab vaivundamentide kasutamine ebasobivatel aladel projektipõhiste erilahenduste väljatöötamist, ei ole praegu võimalik hinnata kulutuste täpset rahalist suurust.

11.3. SWE märgib vastusena TTJA seisukohtadele, et KMH menetluse raames kaalutakse jätkuvalt nii alternatiivi 1 kui ka alternatiivi 2 rakendamist. Samas märgib SWE, et kõik menetluse kaasatud isikud on andnud enda heakskiidu SWE KMH programmile, sh kõigile selles sisalduvatele alternatiividele. SWE rõhutab, et aluseta on seisukoht, justkui tuleks lähtuda eelkõige VV korraldusest. Taotletud koormatava ala laiendamist reguleerib *VeeS^{2015B}* § 22⁹ lõike 3¹, mis SWE hinnangul TTJA viidatud kitsendusi ei sisalda ning ei anna alust ega kaalutlusõigust keelduda sättes ette nähtud eelduste täidetusel koormatava ala suurendamisest või

nihutamisest kui sellisest. TTJA on VeeS^{2015B} § 22⁹ lõikega 3¹ analoogse [veeseaduse 01.01.2019–30.09.2021 redaktsiooni](#) (edaspidi *VeeS²⁰²¹*) § 222 lõike 4 kohaldamist käsitletud OÜ Utilitas Wind koormatava ala laiendamise puhul 9. märtsil 2023. a tehtud otsuses nr 1-7/23-063, kus märkis, et kaalutusõiguse piirid on konkreetsel juhul napid, sest kõnealune norm annab suhteliselt täpsed tingimused ala muutmiseks. VeeS^{2015B} § 22⁹ lõikes 3¹ toodud eelduste täitmine annab taotlejale subjektiivse õiguse nõuda koormatava ala laiendamist. Need eeldused on SWE hinnangul praegusel juhul täidetud.

Lisaks on SWE seisukohal, et TTJA küsitud info selle kohta, kui palju ja millise võimsusega tuulikuid mahub algatatud alale praeguste teadmiste juures, ei ole SWE taotluse lahendamisel asjakohane, kuivõrd selle hindamine väljub pädeva asutuse kaalutusruumist. Pondera analüüsist ja SWE varem esitatud andmetest nähtuvalt on märkimisväärne osa algselt taotletud koormatavast alast tuulikute rajamiseks mittesobilik.

Üldjuhul on 1 km² alale otstarbekas ehitada 5–7 MW tuulikuid, mistõttu on kuni 1400 MW tuulepargi rajamiseks vältimatult vajalik ala laiendamine. SWE on seisukohal, et Pondera analüüsi ja varasemate SWE esitatud asjaolude ja tõenditega on veenvalt kinnitatud, et SWE koormatava ala laiendamise ajendiks on KMH käigus teatavaks saanud asjaolud, mis takistavad olulises osas algselt taotletud ala kasutamist. Veel rõhutab SWE, et TTJA etteheide, justkui viitaks laiendamise taotlus ärilistele kaalutlustele, ei ole õige. Iga keskkonnavalase piirangu puhul on võimalik viidata sellega kaasnevale ärilisele mõjule, kuid see ei tähenda, et muudatuse algpõhjus ei oleks keskkonnavalane. SWE jaoks jääb arusaamatuks TTJA viide, et VeeS^{2015B} § 22⁹ lõike 3¹ kohaldamiseks peab olema projekti elluviimine võimatu. Viidatud regulatsioon ei sätesta kriteeriumeid, mis peaksid olema täidetud selleks, et KMH leidude tulemusel koormatavat ala laiendada. Regulatsiooni eesmärk on võimaldada SWE-l viia projekti ellu senistel tingimustel (sh samas mahus ja sama suurel alal) ilma projekti tasuvust ja realiseeritavust kahjustamata. SWE on seisukohal, et seadusandja eesmärk regulatsiooni kehtestamisel oli, et selle käigus ei hakataks hindama projekti äriplaani teostamist erinevatel koormatavatel aladel, ja just seetõttu on ala laiendamise eelduseks üksnes, et KMH on andnud uut teavet koormatava ala kohta.

12. TTJA edastas 31. mail 2023. a RaM-ile SWE täiendavad seisukohad ala laiendamise kohta. RaM vastas 22. juuni 2023. a kirjaga nr 15-7/3968-2, et olles tutvunud SWE täiendavate seisukohtadega ja arvestades, et hoonestusloa ala laiendamise taotluse kohane ala paikneb kogu ulatuses Eesti mereala planeeringus tuuleenergeetika arendamiseks sobivaks määratud alal, ollakse seisukohal, et taotlus on kooskõlas Eesti mereala planeeringuga.

Teiste arendajate seisukohad hoonestusloa ala laiendamise taotluse kohta

13. TTJA palus 15. juuni 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-086 arendajatelt, kes on esitanud hoonestusloa taotluse meretuulepargi rajamiseks Saaremaast läänes asuvale Eesti mereala planeeringu kohasele tuuleenergeetika arendamiseks sobivale alale, arvamust SWE 7. oktoobril 2022. a esitatud hoonestusloa ala laiendamise taotlusele. Arvamust küsiti Sunly Wind OÜ-lt (SW6 ja SW7 alade taotlused esitatud 19.05.2020 ning SW12 ja SW13 alade taotlused esitatud 15.07.2021), Eolus Offshore Estonia OÜ-lt (Vete-Ema I ala taotlus esitatud 28.12.2022), CI NMF Estonia Sea I OÜ-lt (ka Copenhagen Offshore Partners A/S; ala Areng taotlus esitatud 15.08.2022) ja TotalEnergies Renewablesilt (ala WestBlock II taotlus esitatud 21.12.2022), kuna SWE taotletava laienduse ala kattub nende taotletavate aladega ja nende taotluste kohta ei ole tehtud hoonestusloa menetluse algatamise ega sellest keeldumise otsust. Siinkohal on asjakohane märkida, et ka SWE ise on 25. juunil 2021. a esitanud Saare Wind Energy Ala 2 taotluse, mis katab täielikult SWE taotletava laienduse ala ja mis on seni lahendamata. Seega enne SWE-d on laienduse alale esitatud üksnes Sunly Wind OÜ SW6 ja SW7 alade hoonestusloa taotlused.

13.1. Sunly Wind OÜ on oma 5. juuli 2023. a vastuskirjas seisukohal, et SWE hoonestusloa ala laiendamise taotluse rahuldamine on vastuolus kehtiva õigusega. Taotlusest nähtub, et SWE tegelik motivatsioon ala muutmiseks on ajendatud soovist oma tuulepargi võimsust oluliselt suurendada 600 MW-lt 1400 MW-ni ilma selleks ehitusseadustikus ettenähtud menetlusreegleid ja taotlust esitamata ning ilma konkureerivate taotluste hindamise menetluse ja enampakkumisel osalemata. Sunly Wind OÜ palub jätta tähelepanuta ka SWE väited selle kohta, et väiksema tuulepargi rajamine ei ole majanduslikult või tehniliselt otstarbekas. Sellisel juhul oleks SWE saanud juba oma algse hoonestusloa taotluse esitada suurema võimsusega tuulepargi arendamiseks ning selle mitte tegemine oli teadlik valik ning äririsk. Sunly Wind OÜ on seisukohal, et otsust ala laiendamise kohta ei saa teha enne KMH aruande heakskiitmist. SWE hoonestusala laiendamise taotlus on esitatud pärast Sunly Wind OÜ alade SW6, SW7 ja SW8 taotlusi, mis esitati 19. mail 2020. a, ja kehtiva õiguse kohaselt puudub mistahes reegel või juhis selles kohta, et eelistada tuleb enne 1. juulit 2015. a esitatud hoonestuslubade taotlusi.

13.2. Copenhagen Offshore Partners A/S märgib oma 26. juuni 2023. a kirjas, et ei nõustu SWE laienduse taotluse rahuldamisega, kuivõrd seadust tuleks tõlgendada nii, et see ei võimaldaks arendajate ebavõrdset kohtlemist. Hoonestusala suurendamine oleks vastuolus õiguspärase ootuse põhimõttega ja naabermerealadele kandideerinud arendajad ei tohiks oma taotluste muutmise teiste taotlejate menetlusprotsessi sekkuda. Tuuleenergia arendamiseks sobivad merealad on piiratud avalik ressurss, mida tuleks jagada võrdselt ja läbipaistvalt. Copenhagen Offshore Partners A/S leidis, et SWE-l on huvi korral võimalus esitada naabermerealadele eraldi konkureeriv taotlus vastavalt kehtivatele õigusaktidele ja osaleda avalikel enampakkumistel teiste arendajatega võrdsel tingimustel, ning näeb SWE taotluses võimalust kuritarvitada hoonestusloa ala muutmise õigust, blokeerides sellega suuri alasid avalikult enampakkumisel, mis on kõige tõhusam ja läbipaistvam viis pindade jaotamiseks. SWE põhjendused hoonestusala suurendamise vajaduse kohta on ebamäärased ning ei toetu konkreetsetele andmetele ega dokumentidele. Lisaks leidis Copenhagen Offshore Partners A/S, et hoonestusloa ala muutmise lubamist saab lugeda Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107

alusel ebaseaduslikuks riigiabiaks. SWE hoonestusloa ala muutmise lubamine oleks samuti vastuolus avalike huvidega. Alade ümberkujundamine pidurdaks oluliselt meretuuleparkide menetlusi ning taastuenergiale üleminekut, mis on olulised eesmärgid nii Eestis kui ka Euroopa Liidus.

13.3. Eolus Offshore Estonia OÜ soovis 28. juuni 2023. a kirjas rõhutada, et SWE viitab, et EhSRS²⁰²¹ § 25 lõike 1 järgi tuleb kohaldada taotluse menetlemisele ka VeeS²⁰²¹ § 222 lõiget 4. Praeguseks on nimetatud säte kehtetu, mistõttu saab kohaldada üksnes taotluse esitamise hetkel kehtinud redaktsiooni, mis pelgalt viitas hoonestusloa taotluses esitatud ala muutmise võimalusele üldiselt. Isegi kui vastab tõele väide, et VeeS²⁰²¹ § 222 lõige 4 oleks kohaldatav, ei nähtu piisavaid põhjendusi hoonestusloaga koormatava ala suurendamiseks. Taotluses on ala suurendamise vajadus põhjendatud SWE majandusliku tasuvusega, koormates laiemat ala ja seega teenides SWE-le suuremat tulu. Taotluse põhjal ei ole võimalik järeldada, et esialgsel alal tuulepargi arendamine viidatud mahus oleks välistatud, sealjuures kasutades näiteks alternatiivseid meetodeid. Eolus Offshore Estonia OÜ leidis, et SWE hoonestusloa ala suurendamine vähendab huvitatud poolte võimalust saada hoonestusloa neile eelistatud aladel. Koormatava ala suurendamisel väheneb mereala, millele on võimalik hoonestusloa taotlust esitada. Elektriturul on rohkem konkurentsi juhul, kui meretuuleparkidega elektritootmine on võimaldatud erinevatel tootjatel. Ühele tootjale eelise andmine, suurendades hoonestusloaga koormatavat ala pelgalt tema majanduslikest huvidest lähtuvalt, paneb ülejäänud turuosalisel ning arendajad ebavõrdsesse positsiooni ning kahjustab elektrituru konkurentsi.

13.4. TotalEnergies Renewables ei esitanud määratud tähtjaks arvamust. TotalEnergies Renewables teavitas 20. juuli 2023. a e-kirjaga TTJA-d, et võtab tagasi oma 21. detsembril 2022. a esitatud taotluse WestBlock II ala hoonestusloa menetluse algatamiseks. TTJA luges TotalEnergies Renewablesi esitatud taotluse WestBlock II ala osas tagasivõetuks ja menetluse 20. juuli 2023. a seisuga lõppenuks.

Ärakuulamine

14. TTJA palus 30. juuni 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-092 SWE-l hiljemalt 14. juulil 2023. a esitada majanduslikku ebamõistlikkust tõendavad arvanded, kuivõrd SWE ei olnud oma 29. mai 2023. a kirjas ega sellele lisatud Pondera analüüsis välja toonud andmeid, mis näitaks ebasobivate alade väljaarvamise kaotatud tuulikute arvu või seda, kui palju väheneks kavandatava meretuulepargi koguvõimsus megavattides.

15. SWE esitas 14. juulil 2023. a vastuskirja, milles kordas oma varasemat seisukohta, et VeeS^{2015B} § 22⁹ lõige 3¹ ei näe ette koormatava ala laiendamisel TTJA õigust hinnata SWE poolset tuulikute paigutust või seda, kas tuulikuid saaks paigutada kuidagi teisiti. SWE on seisukohal, et küsitud teave ei ole taotluse lahendamisel asjakohane ja väljub TTJA kaalutlusruumist. Lisaks rõhutas SWE, et ainuüksi ebasobiva ala pindala põhjal ei ole võimalik tõsikindlalt välja arvutada alale mahtuvate tuulikute arvu ja võimsust, kuivõrd ebasobiva ala mõju ulatus sõltub sellest, kuidas täpselt paiknevad ebasobivad alad võrreldes tuulikute soovitud paigutusega. TTJA arvutus eeldab, et tuulikute paigutamisel on võimalik ala perfektselt ära kasutada sellisel, et mistahes kasutuseta jäävaid alasid ei teki. Arvestades keskkonnatingimusi, tuulikutevahelisi puhveralasid, pinnasetingimusi, tuulikute joondamise nõudeid, koridore laevandusele jmt, tekib paratamatult koormatava ala sees asukohti, kus mereala ei ole võimalik täielikult kasutusele võtta. Korrigeeritav hoonestusloa ala (197,5 km², millest sõltuvalt vundamentitüübist on sobivat ala 132,8 km² või 163,1 km²) on minimaalne, mille korral meretuulepargi realiseerumine võib osutuda tõenäoliseks.

16. TTJA saatis 16. augusti 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-095 SWE-le tutvumiseks ning arvamuse ja vastuväidete esitamiseks Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020. a korralduse nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ muutmise keeldumise otsuse eelnõu. Eelnõus asuti seisukohale, et hoonestusloa ala laiendamine ei ole põhjendatud, kuivõrd hoonestusalal paiknevate ebasobivate alade tõttu vähenevat tuulikute arvu kompenseerib võimalus kasutada oluliselt suurema võimsusega tuulikuid, kui seda 2015. aastal HL algatamise taotluses osati ette näha, ning VV korraldusega määratud hoonestusloa alal soovitud meretuulepargi arendamise võimalik majanduslik otstarbekus on SWE äririsk. Lisaks märgiti eelnõus, et SWE-l on võimalik merepõhja geoloogiast tulenevat takistust tuulikute vundamentide rajamiseks lahendada tuulikute paigutuse või vundamentide alternatiividega, arvestades muu hulgas näiteks rajamise etapi viisilist või innovatiivseid lahendusi ujuvvundamentide näol.

17. SWE esitas 16. augustil 2023. a TTJA-le e-kirjaga Saare Wind Energy OÜ 14. augusti 2023. a töö „Saare Wind Energy Meretuulepargi keskkonnamõju hindamine. Keskkonnamõju hindamise aruanne avalikustamisele“ (edaspidi *KMH aruanne*) edasiseks menetlemiseks ning [23.03.2014–30.06.2015 kehtinud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse](#) (KeHJS) redaktsiooni § 21 kohaseks avaliku väljapaneku korraldamiseks. KMH aruande koostamisel lähtuti 18. oktoobril 2021. a heakskiidetud KMH programmi põhialternatiivist 2, mille kohaselt kavandatakse kuni 1400 MW võimusega ning 100 elektrituulikuga meretuulepargi rajamist. Tulenevalt täpsustunud informatsioonist uuriti ja käsitleti mõjude hindamise käigus algselt hoonestusloa alast ulatuslikumat ala (ca 18,6% suurem esialgselt alast). Läbivalt hinnati ruumilist põhialternatiivi 2, mis on laiendamise taotluse alusel maksimaalne võimalik meretuulepargi ulatus ehk suurima võimaliku mõjuga stsenaarium.

18. 30. augustil 2023. a toimus SWE ja TTJA kohtumine, kus anti SWE-le võimalus hoonestusloa ala laiendamise vajalikkust tõendavaid seisukohti selgitada. Lisaks juba esitatud KMH aruandele ning tehtud uuringutele esitas SWE oma 31. augusti 2023. a ja 7. septembri 2023. a kirjadega TTJA-le muu hulgas äriühingu Royal Van Oord ekspertide analüüsi „Input for reply to TTJA’s draft negative decision“, milles antud selgitused ja lisatud tõendid toetavad esialgse hoonestusloa ala laiendamist. SWE rõhutas oma kirjades, et keskkonnauuringute tulemusel on selgunud, et algsel hoonestusloa alal on kavandatava tegevuse elluviimine olulisel osal võimalik.

18.1. Esimese asjana selgitas SWE, et uurimisala sügavamates piirkondades lääne-, kesk- ja idaosas on savi ning saviliivaga täitunud nõod, mille põhjas on moreenikiht. Nõgude sügavus (sh setete paksus) võib ulatuda kuni 20 meetrini merepõhjast allapoole. Sellise paksuse ja koostisega merepõhja setetele ei saa paigaldada gravitatsioonilist ega vaivundamenti, kuna materjal on väga pehme ja ebapüsiv. SWE märgib KMH aruandele tuginedes, et nii tehniliselt kui ka majanduslikult on välistatud vaivundamenti rajamine, kui lubjakivi lasub sügavamal kui 40 meetrit merepinnast, ja gravitatsioonivundamenti rajamine, kui lubjakivil lasuvate pehmete merepõhja setete paksus on üle 4 meetri või lubjakivi lasub sügavamal kui 40 meetrit merepinnast. KMH aruandes on järeltatud, et tuulikute asukohtadena tuleb eelistada alasid, kus väga peene fraktsiooniga setteid ei esine või neid leidub vaid õhukese kihina. KMH aruanne kinnitab, et tuulikute rajamine asukohtadesse, kus lubjakivil lasuvate merepõhja setete paksus on üle 4 meetri, on välistatud nii ehitustehniliselt kui ka keskkonnakaalutlustel setete vabanemise ja leviku vähendamiseks. Arvestades ülaltoodut, on SWE seisukohal, et KMH aruanne tõendab algsel hoonestusloa alal osalist kasutamist võimalikust.

18.2. Teiseks tõi SWE välja, et KMH menetluse käigus on selgunud täiendavad alad, kuhu meretuulepargi rajamine ei ole võimalik. Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut leidis kalastiku ja merepõhja elupaikade uuringute alusel, et uuringualal esinevad kõrge ökoloogilise ja looduskaitse väärtusega loodusdirektiivi lisa 1 elupaigatüübid „karid“ ning sinna ei saa tuulikuid paigutada, mistõttu tegi ka ehitamise välistamise ala ettepaneku. Ehitamise välistamise ala pindala on algselt alal 8,1 km². Sellest lähtuvalt on algselt hoonestusloa alal vaivundamentidel tuulikute rajamiseks sobiv maksimaalselt vaid 133,2 km². Võttes aluseks Läänemere tuuleolud, on sellele alale võimalik arvutuslikult rajada teoreetilise maksimumina 650–900 MW võimsusega tuulepark (installeeritud võimsuse tihedus 5–7 MW/km²). Lisaks selgitas SWE, et ebasobiva ala mõju ulatus sõltub ka sellest, kuidas täpselt paiknevad ebasobivad alad võrreldes tuulikute soovitud paigutusega. Nii näiteks võib kahe ebasobiva ala vahele jääda 1,5 tuuliku jaoks arvutuslikult sobiv mereala, mis on realsuses aga piisav vaid ühe tuuliku ehitamiseks. Kui tuulikute joendamise nõuded seda ei võimalda, võib juhtuda, et 1,5 tuuliku jaoks sobivale alale ei saa rajada ühtegi tuulikut. See tähendab, et faktiliselt võib olla võimalik SWE algsel hoonestusloa alale paigutada isegi vähem kui 600 MW võimsusega meretuulepargi.

18.3. Kolmandaks märkis SWE vastusena asutuste arvamusele, et KMH aruandes on rõhutatud, et vai- ja gravitatsioonivundamentide vahel ei ole võimalik varieerida, kuna logistilistel kaalutlustel ja tööde tehnilise tegemise loogikast tulenevalt kasutatakse ühes tuulepargis vaid ühte tüüpi tuulikute vundamente. Samal põhjusel ei ole võimalik teha ehitustööde etapi viisi. Senises praktikas on mitut eri tüüpi vundamente kasutatud sama tuulepargi siseselt maailmas vaid kolmel juhul, st 98,1% projektidest kasutab vaid ühte vundamentitüüpi. Projekti mitmesse etappi jagamine ei aita lahendada merepõhja geoloogiast tulenevaid takistusi.

18.4. Neljandaks juhtis SWE tähelepanu asjaolule, et kavandatavas meretuulepargis kasutatakse vaid merepõhja paigaldatavaid vundamente. Ujuvvundamentide kasutuselevõtt ei ole SWE kavandatava projekti osa ja eeldaks uue KMH menetluse läbiviimist. SWE leiab, et savi või saviliiva peale ujuvvundamenti rajamine ei ole ohutu, kuivõrd vundamenti ei saa ankurdada savisse või saviliiva. Praegusel ajal on ujuvvundamentide näol tegemist sisuliselt prototüüptehnikaga, mille paigaldamine on olnud võimalik üksnes subsiidiumite alusel. Lisaks tõi SWE välja, et faktiliselt puuduvad praegu ka toimivad tehnilised lahendused ujuvvundamentidel meretuuleparkide suuremahuliseks kasutuselevõtuks, mistõttu ei saa seda pidada lähiaastatel rajatava tuulepargi arendamisel realistlikuks alternatiiviks. Suurim olemasolev ujuvvundamentidel meretuulepark maailmas on vaid 88 MW võimsusega. Kõigist olemasolevatest meretuulikute moodustavad ujuvvundamentidel tuulikud 0,4%. SWE on seisukohal, et menetluses peab lähtuma realistlikult arendajale kättesaadavatest alternatiividest, mitte sellest, kas mingi tegevus on majanduslikult mittetasuv viisil kitsalt ehitustehniliselt võimalik.

18.5. Viimase asjana leidis SWE, et avalik huvi on suunatud selgelt ka sellele, et Eestis rajataks meretuulepargid esimesel võimalusel ning riigil on eesmärk minna aastaks 2030 täies mahus üle taastuvelektrile. SWE taotletud laiendatud hoonestusloa suhtes on juba tehtud keskkonnamõju hindamine ja ala kasutuselevõtmine on võimalik oluliselt kiiremini kui uue menetluse algatamisel. See tagab ühelt poolt Eesti riigi keskkonnaeesmärkide saavutamise ja energiastabiilsuse, teiselt poolt aga täiendava maksutulu ja töökohtade loomise Eestis. Seega on SWE hoonestusloa ala laiendamine kooskõlas avaliku huviga. SWE hinnangul on hoonestusloa menetluse eesmärgiks ennekõike Eesti mereala kui piiratud avaliku ressursi tegelik kasutuselevõtt. Sama kinnitab ka planeerimisseaduse § 1 lõige 1, mis näeb ette, et eesmärk on luua ruumilise planeerimise kaudu eeldused ühiskonnaliikmete vajadusi ja huve arvestava, demokraatliku, pikaajalise, tasakaalustatud ruumilise arengu, maakasutuse, kvaliteetse elu- ning ehitatud keskkonna kujunemiseks, soodustades keskkonnahoidlikku ning majanduslikult, kultuuriliselt ja sotsiaalselt jätkusuutlikku arengut.

Õiguslik põhjendus

19. VeeS^{2015A} § 22⁷ lõike 8 kohaselt võib Vabariigi Valitsus hoonestusloa taotleja põhjendatud taotlusel muuta hoonestusloa algatamisel määratud tingimusi.

20. VeeS^{2015A} hoonestusloa regulatsioon ei reguleeri eraldi hoonestusloaga koormatava ala suurendamist nagu hilisemad veeseaduse redaktsioonid ja SWE 7. oktoobri 2022. a taotluse esitamise ajal kehtinud [ehitusseadustiku 01.09.2022–16.03.2023 redaktsioon](#)(edaspidi Ehs²⁰²²):

20.1. VeeS^{2015B} § 22⁹ lõige 3¹ sätestab: *Hoonestusloa menetlemisel, tuginedes eelkõige teostatud uuringute ja keskkonnamõju hindamise tulemustele, võib hoonestusloa andmisel avaliku veekogu koormatavat ala võrreldes hoonestusloa menetluse algatamise otsuses määratletud koormatava alaga maksimaalselt kuni 33 protsendi ulatuses nihutada või suurendada. Koormatavat ala võib vähendada suuremas ulatuses kui 33 protsenti. Koormatavat ala ei tohi nihutada või suurendada ala suhtes, kus on algatatud mõne teise hoonestusloa menetlus.*

20.2. VeeS²⁰¹⁹ § 222 lõige 4 sätestab: *Hoonestusloa menetlemisel võib, tuginedes eelkõige uuringute ja keskkonnamõju hindamise tulemustele, avaliku veekogu koormatavat ala võrreldes hoonestusloa menetluse algatamise otsuses määratud koormatava alaga kuni 33 protsenti nihutada või suurendada. Koormatavat ala võib vähendada suuremas ulatuses kui 33 protsenti. Koormatavat ala ei tohi nihutada või suurendada sellisele alale, kus on algatatud mõne teise hoonestusloa menetlus.*

20.3. Ehs²⁰²² § 113¹² lõige 3 sätestab: *Keskkonnamõju hindamise ja uuringute tulemusele tuginedes võib hoonestusloa menetlemisel avaliku veekogu koormatavat ala antud koordinaatide suhtes võrreldes hoonestusloa menetluse algatamise otsuses määratud koormatava alaga kuni 33 protsenti nihutada või suurendada, vähendada võib suuremas ulatuses. Avaliku veekogu koormatavat ala ei tohi nihutada või suurendada nii, et see hõlmaks sama asukoha, kuhu on antud hoonestusloa või kus on algatatud teise hoonestusloa menetlus, ja nende lubade koos realiseerimine ei ole võimalik.*

21. Vastavalt EhSRS²⁰²² § 25 lõike 1 lausele 1 tuleb SWE 7. oktoobril 2022. a esitatud hoonestusloa ala laiendamise taotlus lahendada VeeS^{2015A} § 22⁷ lõike 8 alusel, kuna VeeS^{2015B} § 22⁹ lõige 3¹, VeeS²⁰¹⁹ § 222 lõige 4 ja Ehs²⁰²² § 113¹² lõige 3 ei ole praegusel juhul kohaldatavad. Nimetatud sätted ei kohaldu järgmistel kumulatiivsetel põhjustel:

- 1) hoonestusloa ala laiendamise taotlusega muudetakse HL algatamise taotlust, mis on esitatud 7. aprillil 2015. a (s.o enne EhSRS²⁰¹⁵ ja VeeS^{2015B} § 22⁹ lõike 3¹ jõustumist 01.07.2015), kui kehtis VeeS^{2015A} § 22⁷ lõige 8;
- 2) hoonestusloa ala laiendamise taotlus esitati 7. oktoobril 2022. a (s.o pärast VeeS²⁰¹⁹ § 222 lõike 4 kehtetuks muutumist 07.05.2022);
- 3) EhSRS²⁰²² § 25 lõike 1 lause 2 ei kohaldu hoonestusloa ala laiendamise taotluse lahendamisel, kuna see viitab VeeS²⁰¹⁹ sätetele (s.h § 222 lõige 4), mis alates 7. maist 2022. a on kehtetud, ja kehtetutel sätetel ei ole tagasiulatuvat mõju;
- 4) EhSRS²⁰²² ei näe ette Ehs²⁰²² § 113¹² lõike 3 rakendamise kohustust.

Kuna SWE 7. oktoobril 2022. a esitatud hoonestusloa ala laiendamise taotlusega soovitakse muuta 7. aprillil 2015. a esitatud HL algatamise taotlust, siis on hoonestusloa ala laiendamise taotluse lahendamisel ainuvõimalik lähtuda EhSRS²⁰²² § 25 lõike 1 lausest 1, mille kohaselt menetletakse enne EhSRS-i jõustumist esitatud hoonestusloa taotlus lõpuni taotluse esitamise ajal kehtinud õigusaktide kohaselt. Seda lähenemist toetab ka haldusmenetluse seaduse § 5 lõige 5, mille kohaselt, kui haldusmenetlust reguleerivad õigusnormid muutuvad menetluse ajal, kohaldatakse menetluse alguses kehtinud õigusnorme.

HL algatamise taotluse lahendamise menetlus algas 7. aprillil 2015. a, mil kehtis VeeS^{2015A} § 22⁷ lõige 8, ja seetõttu tuleb HL algatamise taotlust muutev hoonestusloa ala laiendamise taotlus lahendada VeeS^{2015A} § 22⁷ lõike 8 alusel.

22. Olgugi et VeeS^{2015B} § 22⁹ lõige 3¹, VeeS²⁰¹⁹ § 222 lõige 4 ja Ehs²⁰²² § 113¹² lõige 3 ei kohaldu, on Vabariigi Valitsusel võimalik juhendada seadusandja poolt nendes sätetes väljendatud tahtest ja VeeS^{2015A} § 22⁷ lõikes 8 viidatud taotluse põhjendatust hinnata muu hulgas tuginedes uuringute ja KMH tulemustele.

Hoonestusloaga koormatava ala laiendamise kaalutlused

23. Taotluse lahendamisel tuleb kaaluda, kas ja millises ulatuses on põhjendatud VV korraldusega määratud hoonestusloaga koormatava ala laiendamine.

23.1. Tulenevalt punktist 22 on taotluse rahuldamise üheks tingimuseks, et KMH ja uuringute tulemused kinnitaksid, et VV korraldusega määratud hoonestusloa alal on välistatud või olulisel määral takistatud kavandatud tegevuse elluviimine. Vaatamata asjaolule, et KMH aruannet ei ole heaks kiidetud, on võimalik selles toodud järeldustele tugineda, kuna need põhinevad lõppenud uuringutes saadud andmetel. Samuti on võimalik tugineda KMH raames tehtud uuringute tulemustele.

23.1.1. KMH aruandest selgub, et SWE esialgsel hoonestusloa alal paiknevad nõod, kus lubjakivi lasuvussügavus on suurem kui -40 m ning lubjakivil lasuvate merepõhja setete paksus on üle 4 m. KMH aruandes on jõutud järeldusele, et keskkonnauuringute tulemused näitavad, et Saare Wind Energy OÜ meretuulepargi esialgse koormatava ala sügavates savi ja saviliivaga täitunud nõgudes lääne-, kesk- ja idaosas ei ole võimalik gravitatsioonilisel vundamendil 55,9 km² ulatuses ega vaivundamendil 25,8 km² ulatuses elektrituulikuid püstitada. Samuti ei ole nimetatud aladel ohutu ujuvvundamentide rajamine.

23.1.2. Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut tuvastas kalastiku ja merepõhja elupaikade uuringute abil, et esialgsel hoonestusloa alal asuvad loodusdirektiivi elupaigatüüpide hulka kuuluvad karid, ja tegi seetõttu ettepaneku esialgsel hoonestusloa alal 8,1 km² ulatuses ehitamise välistamiseks.

23.1.3. Eeltoodust tulenevalt on võimalik asuda seisukohale, et KMH raames tehtud uuringute tulemustest ja KMH aruande järeldustest lähtuvalt on keskkonnakaalutlustel välistatud tuulikute ehitamine esialgsel hoonestusloa alal asuvatel sügavate savi ning saviliivaga täitunud nõgudega aladel ning karidega aladel (edaspidi *ebasobivad alad*), mille suurus kokku on gravitatsiooniliste vundamentide puhul 64 km² ning vaivundamentide puhul 33,9 km².

23.2. SWE on menetluses esitanud mitmeid tõendeid, sh 7. septembril 2023. a esitatud äriühingu Royal Van Oord ekspertide koostatud dokument „Input for reply to TTJA’s draft negative decision“, millega on ümber lükanud MKM-i varem esitatud seisukohta, tõendades, et VV korraldusega määratud hoonestusloa alal paiknevate ebasobivate alade tõttu vähenevat tuulikute arvu ei ole võimalik kompenseerida võimsamate tuulikutega, kuna võimsamate tuulikute paigutus on oluliselt erinev (senise praktika kohaselt on Läänemere tuuleoludest tulenevalt võimalik elektrituulikute võimsuse jaotus 5,0–5,4 MW/km²).

23.3. Lisaks on SWE maailmas väljakujunenud praktikale tuginedes andnud asjakohase ning põhjaliku selgituse, et aja- ja ressursimahukusest ning logistilistest, ehitustehnilistest (ehitamise tehnoloogia, ehitusmaterjalid ja -seadmed jms) ja hilisema hoolduse keerukuse kaalutlustest tulenevalt ei ole meretuulepark rajatav etapi viisi või kasutades erinevaid vundamentitüüpe (sh ujuvvundamendid).

23.4. Hoonestusloa ala laiendamine ei ole vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega ega teiste arendajate õiguspärase ootuse põhimõttega. SWE menetluslik staatus erineb teiste arendajate omast, kuna SWE taotluse alusel on algatatud hoonestusloa menetlus, mistõttu on võimalik SWE-d teistest arendajatest erinevalt kohelda ja tema laiendamise taotlust ilma konkurssi korraldamata lahendada. Teiste arendajate õiguspärasest ootusest ei ole riivatud, kuivõrd neil on õiguspärane ootus üksnes nende taotluse lahendamisele, aga mitte hoonestusloa andmise menetluse algatamisele nende taotletud alal.

23.5. SWE hoonestusloa ala korrigeerimine ja laiendamine taotletud ulatuses, s.o kokku 18,6% ehk 31 km² võrra, ei vähenda olulisel määral Eesti mereala planeeringuga tuuleenergeetika arendamiseks sobival alal nr 2 teiste arendajate taotletud koormatavate alade suurusi. Sunly Wind OÜ taotletud SW13 ala väheneb 29,7% ehk ligikaudu 25 km² võrra; SW12 ala väheneb 13,3% ehk ligikaudu 10 km² võrra; SW7 ala väheneb 10,7% ehk ligikaudu 5 km² võrra ja SW6 ala väheneb 12,1% ehk ligikaudu 11,1 km² võrra. Eolus Offshore Estonia OÜ taotletud Vete-Ema I ala väheneb 19,1% ehk ligikaudu 44,5 km² võrra ning CI NMF Estonia Sea I OÜ taotletud ala Areng väheneb 19,2% ehk ligikaudu 44,5 km² võrra. Kahe viimasena nimetatud taotletud ala vähenemine ligikaudu 44,5 km² võrra olukorras, kus hoonestusloa ala suureneb kokku 31 km² võrra, on tingitud asjaolust, et algse hoonestusloa ala lõuna- ja idapiiri korrigeerimise tulemusena vabaneb ligikaudu 23,2 km² ulatuses mereala ja loodesuunal hõivatakse täiendavat mereala ligikaudu 54,2 km² ulatuses. Vaatamata sellele, et SWE hoonestusloa ala laiendamine hõivab täiendavat mereala, ei muuda see oluliselt teiste arendajate võimalusi tuuleparkide arendamiseks, kuna Saaremaa läanerannikul on suures mahus potentsiaalseid tuuleparkide arendusalasid, mille suhtes ei ole hoonestusloa menetlusi algatatud. Samuti ei muuda see võimatuks teiste arendajate, kes on alal esmataotlejad, taotluste alusel läbi viimast eelmenetlust hoonestusloa menetluse algatamiseks. Oluline on märkida, et SWE taotluse alusel algatatud hoonestusloa menetluse lõppemisel alles selgub, kas üldse või millises ulatuses mereala koormamiseks SWE-le hoonestusloa antakse.

23.6. Hoonestusloa ala laiendamise taotluse esitamine algatatud hoonestusloa menetluses ei ole käsitletav uue hoonestusloa taotluse esitamisenä, mistõttu ei ole selle näol tegemist teiste arendajate esitatud taotlustega konkureeriva taotlusega ja selle taotluse lahendamiseks ei ole vajalik EhS²⁰²² §-s 113¹⁰ sätestatud konkursi läbiviimine. Praegusel juhul on hoonestusloa ala laiendamine tingitud algatatud hoonestusloa menetluse KMH käigus selgunud vajadusest asendada olemasoleval hoonestusloa alal paiknevaid meretuulepargi rajamiseks ebasobivaid alasid. Hoonestusloa ala laiendamise taotlust ei tule uue hoonestusloa taotlusena käsitleda ka tulenevalt kavandatava meretuulepargi koguvõimsuse potentsiaalsest suurenemisest 600 MW-lt 1400 MW-le, kuna kehtiva planeeringuga alal hoonestusloa menetluse algatamisel ei ole kavandataval koguvõimsusel tähtsust, kuna meretuulepargi tegelik koguvõimsus ilmneb alles meretuulepargi ehitusprojekti koostamise käigus, mil selgub tuulikute tegelik paigutus, mis arvestab tuulikutevahelisi puhveralasid, joondamise nõudeid ning keskkonnaolusid jms.

23.7. Hoonestusloa ala laiendamine ei ole käsitletav riigiabina, kuna riigiabi andmise eeldused ei ole täidetud. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on riigiabi riigi meede, mis vastab kõigile järgmistele tingimustele: 1) abi antakse majandustegevuseks; 2) tegemist on liikmesriigi poolt või liikmesriigi

ressursside kaudu antava meetmega; 3) meede on valikuline; 4) antakse majanduslik eelis; 5) tekib mõju liikmesriikide vahelisele kaubandusele; 6) esineb konkurentsimoonus või selle risk. Et nimetatud eelise, valikulisuse, liikmesriikide vahelise kaubanduse mõjutamise ning konkurentsi moonutamise tingimused oleks täidetud, peaks hoonestusloa ala laiendamine andma SWE-le kehtiva õiguse väliselt ligipääsu riigivarale ilma piisava turumääradele vastava tasuta. Hoonestusloa ala laiendamine ei tähenda tasuta hoonestusloa andmist ehk hoonestusloa ala laiendamiseks ei anna riik tasuta õigust avaliku veekogu kui riigivara meretuulepargiga koormamiseks, mistõttu ei teki mõju ka liikmesriikide vahelisele kaubandusele. Hoonestusloa ala laiendamise võimaldamine ei ole valikuline meede, kuna selline võimalus on kõigil arendajatel, kelle taotluse alusel on hoonestusloa menetlus algatatud.

23.8. Hoonestusloa menetluse eesmärgiks on eelkõige Eesti mereala kui piiratud avaliku ressursi otstarbekas kasutuselevõtt. Praegusel juhul on SWE kavandatud meretuulepargi arendus kooskõlas Eesti riigi taastuveneergetika eesmärkidega ning riigi ja avalikes huvides on taastuveneergetika võimalikult kiire kasutusele võtmine, mistõttu on mõistlik ja vajalik soodustada oma hoonestusloa menetlusega kaugemale jõudnud SWE arendust, et varustada avalikkust taastuvelektriga ja riigieelarvesse hakkaks võimalikult varakult laekuma hoonestustasu. Kuivõrd SWE hoonestusloa menetlus algatati VV korraldusega 28. mail 2020. a, on SWE arendus võrreldes teiste arendajatega ajaliselt vähemalt kolm aastat eespool ja seetõttu on SWE arenduse realiseerumine aastaks 2030 ja seega panustamine Eesti riigi taastuveneergetika eesmärkide saavutamisse oluliselt tõenäolisem kui arendajatel, kelle taotluse alusel alles hakatakse otsustama hoonestusloa menetluse algatamist. SWE kavandatava meretuulepargi realiseerumise korral lisandub elektriturule 1400 MW võimsusega taastuvelektri tootja, kes avalikkuse taastuvelektriga varustamisele lisaks tasub Eesti riigile ka hoonestustasu. Näiteks juhul, kui eelneva aasta keskmine järgmise päeva elektri hind on 100 €/MWh, on 1400 MW võimsusega meretuulepargi käitamise järgne hoonestustasu minimaalselt 5,9 miljonit eurot aastas ja käitamise eelne (periood ehitusloast kuni käitamiseni) hoonestustasu on 8820 eurot aastas.

23.9. Eeltoodud kaalutlused lükkavad ümber teiste arendajate seisukohad, mis on toodud punktides 13.1–13.3. Seetõttu on alusetud nende väited, mis puudutavad arendajate võrdse kohtlemise põhimõtte eiramist, õiguspärase ootusega arvestamata jätmist, riigiabi andmist, konkurentsi piiramist, alternatiivsete tehnoloogiate kasutamist jne.

24. Vaatamata sellele, et SWE on väljendanud valmidust ebasobivate alade hoonestusloa alast välja arvamiseks, ei ole see hoonestusloa ala sisse jäävate ebasobivate alade puhul otstarbekas, kuna need alad võimaldavad paindlikkust meretuulepargi tuulikute paigutamisel. Lisaks ei ole ette näha, et ebasobivatele aladele soovitaks taotleda hoonestusloa, mille andmine oleks meretuulepargi hoonestusloa tõttu välistatud. Paindlikkus tuulikute paigutamisel on oluline, kuna mereala perfektse teoreetilise maksimumi alusel ärakasutamine ei ole alati võimalik. Kuivõrd järgida tuleb nii tuulikutevahelisi puhveralasid, joendamise nõudeid kui ka võimalikke täiendavaid keskkonnaolusid, annavad ebasobivad alad tarviliku lisapuhvri taotletava võimsusega meretuulepargi rajamiseks.

25. Kõigest eeltoodust lähtuvalt ja keskkonnamõju hindamise tulemustele tuginedes on põhjendatud Saare Wind Energy OÜ 7. oktoobri 2022. a taotluse rahuldamine ning hoonestusloaga koormatava ala laiendamine taotletud ulatuses ja sellest tulenevalt VV korralduse muutmise. VV korralduse muutmise üksnes laiendatakse algatatud hoonestusloa menetluses hoonestusloaga koormatavat ala ja korrigeeritakse selle piire. VV korralduse muutmise ei anta välja hoonestusloa. Kuivõrd VV korraldus, millega algatati hoonestusloa menetlus, on menetlustoiming, on ka käesoleva korralduse näol tegemist menetlustoiminguga, mille vaidlustamine ilma lõpliku haldusakti ehk hoonestusloa andmise korralduse vaidlustamiseta on äärmiselt piiratud.

26. Korralduse on ette valmistanud Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet. Kliimaministeerium on korralduse lõppjärelustega nõus ning seetõttu on teinud Vabariigi Valitsusele ettepaneku Saare Wind Energy OÜ 7. oktoobri 2022. a taotluse rahuldamiseks ning Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020. a korraldusega nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ algatatud hoonestusloa menetluses avaliku veekogu koormatava ala korrigeerimiseks ja laiendamiseks.

27. Korralduse eelnõu on SWE-le saadetud TTJA 24. oktoobri 2023. a kirjaga nr 16-7/20-06558-204. SWE teatas 25. oktoobri 2023. a kirjaga, et nõustub korralduse lõppjärelustega.

Otsus

1. Rahuldada Saare Wind Energy OÜ 7. oktoobri 2022. a taotlus.

2. Muuta Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020. a korraldust nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“, täiendades seda punktiga 3.1¹ järgmises sõnastuses:

„3.1¹. Hoonestusloa menetlusega hõlmatud meretuulepargi rajamiseks vajaliku avaliku veekogu koormatava ala suurus tulenevalt Saare Wind Energy OÜ 7. oktoobri 2022. a taotlusest on kokku 197,5 km² ning koordinaadid on:

1) X₁: 6456675 Y₁: 349600

- 2) X₂: 6456650 Y₂: 353000
- 3) X₃: 6453650 Y₃: 358325
- 4) X₄: 6450650 Y₄: 362100
- 5) X₅: 6450650 Y₅: 368225
- 6) X₆: 6449000 Y₆: 370125
- 7) X₇: 6445975 Y₇: 372425
- 8) X₈: 6442800 Y₈: 373125
- 9) X₉: 6442825 Y₉: 353025“.

3. Hinnata Saare Wind Energy OÜ kavandatava meretuulepargi rajamiseks vajalikul täiendaval avaliku veekogu koormataval alal keskkonnamõju Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020. a korraldusega nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ algatatud keskkonnamõju hindamise menetluses.

Korralduse vaidlustamine

Korraldust on võimalik vaidlustada halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul korralduse Riigi Teatajas avaldamise päevast arvates.

Korralduse teatavaks tegemine

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil teha korraldus teatavaks Saare Wind Energy OÜ#le, Sunly Wind OÜ-le, Eolus Offshore Estonia OÜ-le ja CI NMF Estonia Sea I OÜ-le.

Kaja Kallas
Peaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär